

Bemærkninger til forslaget

Almindelige bemærkninger**Indledning**

Nukissiorfiit står overfor væsentlige ledelsesmæssige muligheder og udfordringer som samfundets centrale aktør i den grønne omstilling med et stigende fokus på vedvarende energi. Videre står Nukissiorfiit over for udfordringer med både et stort renoveringsefterslæb samt behov for store nyinvesteringer, der er nødvendige for at sikre samfundet en stabil energiforsyning både på kort og lang sigt.

De ledelsesmæssige udfordringer er i dag markant anderledes fra overtagelsen af den statslige GTO-virksomhed i 1986 til den virksomhed, som Nukissiorfiit driver i dag. For at sikre en mere rationel opgavefordeling mellem Naalakkersuisut og Nukissiorfiit har forslaget til formål at etablere en tostrengt ledelsesmodel for Nukissiorfiit med bestyrelse og direktion.

Naalakkersuisut skal fortsat udstikke de energipolitiske rammer for Nukissiorfiit's aktiviteter, mens Nukissiorfiit inden for disse rammer skal kunne disponere selvstændigt med henblik på at opnå virksomhedsøkonomisk effektivitet. Dette forudsætter gennemsigtige og klare regler om parternes kompetencer.

Med forslaget gøres det muligt:

- At give den fornødne hjemmel til ved bekendtgørelse at fastsætte bestemmelser om, at Nukissiorfiit ledes af en bestyrelse ud over den eksisterende direktion i virksomheden.
- At etablere en tostrengt ledelsesmodel for Nukissiorfiit med bestyrelse og direktion.
- At ledelsens ansvar og beføjelser i højere grad følges ad.
- At etablere en ledelsesmodel, der er tilpasset Nukissiorfiit's samfundsmæssige formål og status som nettostyret virksomhed.

2. Hovedpunkter i forslaget*1.1.1. Gældende ret*

Lovgrundlaget for Nukissiorfiit følger af Landstingsforordning nr. 8 af 19. december 1986 vedrørende Grønlands tekniske Organisation. Af forordningens §§ 1, 3 og 4 fremgår følgende om virksomhedens oprettelse, organisation, styring og drift:

”§ 1. Grønlands Hjemmestyre overtager Grønlands tekniske Organisation, GTO, den 1. januar 1987.”

”§ 3. GTO organiseres som en hjemmestyrevirksomhed med de centrale ledelsesfunktioner placeret i Nuuk.

Stk. 2. GTO ledes af en direktør, der udnævnes af landsstyret.

Stk. 3. De årlige bevillinger til GTO fastsættes i landstingets finanslov....”

”§ 4. Landsstyret kan, med henblik på at sikre varetagelsen af de i § 2, stk. 1 nævnte opgaver, fastsætte nærmere regler for GTO's organisation, drift og styring”

Det følger af § 3, at Nukissiorfiit er en nettostyret virksomhed, som er kendetegnet ved, at virksomheden direkte er underlagt politisk ledelse. Landskassen hæfter direkte for virksomheden. I modsætning til den almindelige forvaltning er Nukissiorfiit's formueforhold og regnskabsaflæggelse dog delvist selvstændig i forhold til landskassen. Nærmere bestemmelse om regnskabsaflæggelse og formueforhold er fastsat i Selvstyrets bekendtgørelse nr. 24 af 22. december 2017 om regnskabsaflæggelse.

Af forordningens § 4, fremgår følgende:

”§ 4. Nukissiorfiit, Grønlands Energiforsyning, varetager forsyning af forbrugerne med elektricitet og fjernvarme, jf. § 12.

Stk. 2. Endvidere varetager Nukissiorfiit andre aktiviteter efter Landsstyrets nærmere bestemmelse.

Stk. 3. Landsstyret fastsætter regler om styring og organisation m.v. af Nukissiorfiit og om forholdet mellem virksomheden og Landsstyret.”

Naalakkersuisut har på et overordnet plan ansvar for ledelse og forvaltning af Nukissiorfiit og kontrollerer om virksomheden udfører de funktioner og opgaver, som er blevet virksomheden pålagt.

Eksempelvis indstiller departementet ansættelse og afskedigelse af øverste leder for virksomheden til Naalakkersuisut's afgørelse. Virksomhedens øvrige personale ansættes og afskediges af virksomhedens leder i henhold til gældende overenskomst mellem Grønlands Selvstyre og pågældende forhandlingsberettigede organisation.

Nukissiorfiit varetager i øvrigt selv organiseringen, administrationen og økonomistyringen af virksomhedens drift- og anlægsopgaver.

Om kompetencefordelingen mellem de nettostyrede virksomheder og departementet, fremgår følgende af Landstingets ombudsmandsberetning fra 1999:

”Det er meget vanskeligt generelt at fastlægge kompetenceforholdet mellem et direktorat og en nettostyret virksomhed, idet begrebet ”nettostyret virksomhed” er af bevillingsmæssig karakter.

...

Noget om det forvaltningsretlige.

En nettostyret virksomhed anses for at være en selvstændig forvaltningsmyndighed indenfor et direktorat. Virksomheden er ikke en del af direktoratet.

Direktoratets overordnelses- og instruktionsbeføjelser kan enten hvile på ulovbestemt delegation eller på kompetencefastlæggelse i medfør af lov. Virksomhedens kompetence hviler på ulovbestemt delegation fra direktoratet.

Direktoratet, som er det øverste forvaltningsorgan, har på et overordnet plan ledelsen og forvaltningen af den nettostyrede virksomhed og kontrollerer om virksomheden udfører de funktioner og opgaver, som er blevet virksomheden pålagt.

Eksempelvis indstiller direktoratet ansættelse og afskedigelse af øverste leder for virksomheden til Landsstyrets afgørelse. Virksomhedens øvrige personale ansættes og afskediges af virksomhedens leder i henhold til gældende overenskomst mellem Grønlands Landsstyre og pågældende forhandlings berettigede organisation.

Den nettostyrede virksomhed varetager i øvrigt selv organiseringen, administrationen og økonomistyringen af virksomhedens drift- og anlægsopgaver.

Derudover kan der foreligge instruktioner og aftaler om kompetenceforholdet mellem direktorat og nettostyret virksomhed. Eksempelvis direktoratets instruks til virksomheden (...)

Af Landstingsforordning nr. 8 af 19. december 1986 vedrørende Grønlands tekniske Organisation fremgår det af § 3, stk. 2, at Nukissiorfiit *”ledes af en direktør, der udnævnes af landsstyret”*.

Af § 4 i ovennævnte landstingsforordning vedrørende Grønlands tekniske Organisation og § 4, stk. 3, i Landstingsforordning nr. 14 af 6. november 1997 om energiforsyning (landstingsforordning om energiforsyning) fremgår det, at Selvstyret har bemyndigelse til at fastsætte regler om *”styring”* og

”organisation” af Nukissiorfiit, ligesom sidstnævnte bestemmelse fastslår, at Selvstyret kan fastsætte nærmere regler om forholdet mellem Nukissiorfiit og Selvstyret. Det fremgår imidlertid ikke nærmere af forarbejderne til bestemmelsen, hvad der nærmere ligger deri, ligesom ”ledelsen” ikke er afgrænset som henholdsvis strategisk eller daglig ledelse. § 3, stk. 2, i landstingsforordningen vedrørende Grønlands tekniske organisation forudsætter, at den samlede ledelse i Nukissiorfiit er placeret i direktionen.

Henset til ordlyden af § 3, stk. 2, i landstingsforordningen vedrørende Grønlands tekniske Organisation, hvorefter Nukissiorfiit ”ledes af en direktør, der udnævnes af landsstyret” set i sammenhæng med, at det almindelige udgangspunkt er, at Naalakkersuisut udgør en nettostyret virksomheds øverste ledelse, er det Naalakkersuisut’s vurdering, at bemyndigelsen ikke i sig selv giver det fornødne hjemmelsgrundlag til ved bekendtgørelse at fastsætte bestemmelser om, at Nukissiorfiit ledes af en bestyrelse og direktion, hvor bestyrelsen har ansvaret for den overordnede ledelse.

2.1.1. Forslaget

Nukissiorfiit er omfattet af den offentlige forvaltning i Grønland og underlagt det almindelige stats- og forvaltningsretlige legalitetsprincip. Selvstyret har som følge heraf det fulde ejerskab og kontrol over Nukissiorfiit, og virksomheden refererer derfor også direkte til et departement, hvor Naalakkersuisut udgør virksomhedens øverste ledelse, medmindre andet er fastsat ved lov eller andet gyldigt hjemmelsgrundlag.

Med lovforslaget gives Naalakkersuisut hjemmel til ved bekendtgørelse fastsat efter § 4, stk. 3, i landstingsforordningen om energiforsyning at kunne fastsætte bestemmelser om, at Nukissiorfiit ledes af en bestyrelse ud over den eksisterende direktion i virksomheden.

Indførelse af bestemmelser, der overlader overordnet og strategisk ledelse til en bestyrelse ved en bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 3, i landstingsforordningen om energiforsyning, forudsætter en ændring af § 3, stk. 2, i landstingsforordningen vedrørende Grønlands tekniske Organisation, hvorfor lovforslaget indeholder følgende forslag til ændring af § 3, stk. 2 i landstingsforordningen vedrørende Grønlands tekniske Organisation:

”Nukissiorfiit ledes af en bestyrelse, der varetager den overordnede ledelse, og en direktør, der varetager den daglige ledelse. Bestyrelsen udpeges af landsstyret. Direktøren udpeges af landsstyret efter indhentet udtalelse fra bestyrelsen.”

Indførelse af bestemmelser, der overlader overordnet og strategisk ledelse til en bestyrelse ved en bekendtgørelse i henhold til § 4, stk. 3, i landstingsforordningen om energiforsyning vil betyde, at der etableres den to-strengede ledelsesmodel, der kendes fra aktieselskaber, jf. den danske

Bekendtgørelse af lov om aktie- og anpartsselskaber (selskabsloven) § 111. Det vil således indebære, at den daglige ledelse placeres hos direktionen, mens den overordnede og strategiske ledelse placeres i bestyrelsen.

2.1.2. Rammer for bestyrelsens virke som øverste ledelse

De nærmere rammer for bestyrelsens og direktionens virke fastsættes ved bekendtgørelse, herunder antallet af bestyrelsesmedlemmer, udpegningsperiode, fastsættelse af bestyrelsens forretningsorden, samt eventuel nedsættelse af bestyrelsesudvalg/rådgivende udvalg.

Det indebærer, at bestyrelsen skal varetage den overordnede og strategiske ledelse af virksomheden og sikre en forsvarlig organisation af virksomheden. Bestyrelsen skal i den forbindelse fastsætte virksomhedens strategiske mål inden for lovgivningens rammer og sikre, at de nødvendige forudsætninger for at nå disse mål er til stede i form af finansielle ressourcer samt de rette kompetencer.

Bestyrelsen har et overordnet ansvar for at sikre den rette ledelse og organisation i den pågældende virksomhed. Bestyrelsen er i den forbindelse ansvarlig for, at der ansættes en kompetent direktion samt for at fastlægge direktionens opgaver og ansættelsesforhold og arbejdsdelingen mellem bestyrelsen og direktionen. Det er bestyrelsens opgave at udøve kontrol med direktionen og at fastsætte retningslinjer for, hvorledes denne kontrol skal udøves. Det vil i den forbindelse typisk blive reguleret, hvilke beslutninger der anses for at være principielle og/eller væsentlige, og hvor direktionen skal indhente godkendelse fra bestyrelsen.

Bestyrelsen har desuden et formelt ansvar for at sikre, at virksomhedens økonomi og kapitalgrundlag er i orden, herunder at bestyrelsen løbende modtager rapportering af virksomhedens finansielle forhold, så det sikres, at kapitalberedskabet altid er forsvarligt, at der sker korrekt bogføring og regnskabsaflæggelse, herunder betaling af alle afgifter og skatter, at årsregnskabet godkendes, og at der etableres de nødvendige procedurer for risikostyring.

I det omfang det i dag er fastsat ved lov eller bekendtgørelse udstedt i henhold til lov, at Nukissiorfiit er forpligtet til at indhente godkendelse fra Naalakkersuisut til at foretage konkrete dispositioner, vil sådanne bestemmelser fortsat gælde.

Såfremt bestyrelsesmedlemmerne under udførelsen af deres hverv forsætligt eller uagtsomt tilføjer virksomheden, Selvstyret eller tredjemand skade, kan de almindeligvis ifalde erstatningspligt.

3. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Forslaget indebærer, at Nukissiorfiit skal afholde udgifter til en bestyrelse. Nukissiorfiit vil fortsat have status som en selvstændig forvaltningsmyndighed inden for Selvstyret reguleret

af almindelig sektorlovgivning og særlove på energiforsyningsområdet. Virksomhedens samfundsmæssige formål vil være uændret, og Landskassen vil fortsat hæfte for den samlede virksomhed. Sammensætning af bestyrelsen og fastsættelse af honorarer vil ske under hensyntagen til virksomhedens samfundsmæssige formål, og at virksomheden ikke skal generere overskud, og at virksomheden ikke er konkurrenceudsat modsat et typisk aktieselskab.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Forslaget indebærer ingen konsekvenser for erhvervslivet.

5. Konsekvenser for miljø, natur og folkesundhed

Forslaget indebærer ingen konsekvenser for miljøet, naturen eller folkesundheden.

6. Konsekvenser for borgerne

Forslaget indebærer ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for borgerne.

7. Andre væsentlige konsekvenser

Forslaget har ingen andre væsentlige konsekvenser.

8. Høring af myndigheder og organisationer m.v.

Forslaget har i perioden fra xx til xx 2022 været sendt i høring

Bemærkninger til forslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

Bestemmelsen giver hjemmel til, at Naalakkersuisut kan nedsætte en bestyrelse for Nukissiorfiit. De nærmere rammer for bestyrelsens og direktionens virke fastsættes ved bekendtgørelse, herunder antallet af bestyrelsesmedlemmer, udpegningsperiode, fastsættelse af bestyrelsens forretningsorden og nedsættelse af bestyrelsesudvalg/rådgivende udvalg. Bekendtgørelse udstedes i henhold til § 4, stk. 3, i landstingsforordningen om energiforsyning.

Direktøren udnævnes af Naalakkersuisut efter indhentet udtalelse fra bestyrelsen. Det er på denne måde søgt sikret, at der vælges en direktør, som passer til virksomhedens samfundsmæssige formål og opgaver.

Til § 2

Bestemmelsen angiver forslagets ikrafttrædelsestidspunkt. Det foreslås, at lovændringen træder i kraft den 1. december 2022.

BILAG 1

Forslaget sammenholdt med gældende lov	
<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	§ 1 I landstingsforordning nr. 8 af 19. december 1986 vedrørende Grønlands tekniske Organisation som ændret ved Landstingsforordning nr. 18 af 28. oktober 1993, Landstingsforordning nr. 14 af 6. november 1997, Landstingsforordning nr. 5 af 29. oktober 1999, Landstingsforordning nr. 6 af 21. maj 2002 og Landstingsforordning nr. 10 af 19. november 2007 foretages følgende ændring:
§ 3, stk. 2: ” Stk. 2. GTO ledes af en direktør, der udnævnes af landsstyret.”	1. § 3, stk. 2, affattes således: ” Nukissiorfiit ledes af en bestyrelse, der varetager den overordnede ledelse, og en direktør, der varetager den daglige ledelse. Bestyrelsen udpeges af landsstyret. Direktøren udpeges af landsstyret efter indhentet udtalelse fra bestyrelsen”
	§ 2 Denne Inatsisartutlov træder i kraft den 1. december 2022.